

Дата публікації

22 грудня 2025 року

КОНТАКТНА ГРУПА ГРОШОВОГО ТА ВАЛЮТНОГО РИНКІВ

П'ятниця, 31 жовтня 2025 року, 14:00–16:00

Засідання відбулося в дистанційному режимі з використанням сервісу
Zoom

Узагальнені підсумки дискусії

Питання 1. Періодичний огляд індикатора грошового ринку UONIA.

*(Спікер: **Олександр Арсенюк**, директор Департаменту відкритих ринків Національного банку України).*

Було презентовано результати періодичних оглядів індикатора грошового ринку UONIA за результатами їх розгляду на засіданнях Ради оверсайту індикаторів грошового та валютного ринків у 2025 році (у лютому та серпні).

Доповідач відзначив, що на грошовому ринку і далі спостерігається значний профіцит ліквідності, що мінімізує активність банків на ньому. Це створює значні виклики для індикатора UONIA. Розрахунок UONIA наразі є можливим виключно за рахунок урахування угод банків із Національним банком України (далі – Національний банк), що не повною мірою відповідає принципам Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO) для фінансових індикаторів (далі – принципи IOSCO).

Такий підхід свого часу розглядався як тимчасовий захід. Основні прогнозні сценарії не передбачають зниження ліквідності та не дають підстав очікувати в осяжній перспективі на активізацію міжбанківського грошового ринку. Це створює значні виклики для UONIA та вимагає продовження досліджень щодо удосконалення розрахунку бенчмарка.

У періодичних оглядах UONIA у 2025 році було запроваджено дослідження окремих нових аспектів функціонування грошового ринку, необхідних для наближення індикатора до повного виконання принципів

IOSCO, а саме: оцінка концентрації ринку за індексом Герфіндаля–Гіршмана (HHI) та за індексом Concentration Ratio (CRn); порівняння обсягів бланкових угод між банками на грошовому ринку України за даними торговельно-інформаційних систем та файлів статистичної звітності; аналіз впливу угод між банками однієї банківської групи на розрахунок UONIA.

За підсумками здійсненого огляду зроблено такі висновки: існуюча на сьогодні методологія розрахунку UONIA не є ідеальною, однак UONIA зберігає здатність слугувати об'єктивним індикатором грошового ринку. Водночас існує потреба в пошуку можливостей удосконалення методології обрахунку UONIA, що буде зроблено із залученням міжнародної технічної допомоги.

Під час обговорення один із членів Контактної групи порушив питання укладання банками угод репо з Центральним контрагентом, а саме: для банку, який залучає кошти в гривні за операцією репо з контролем ризиків, Розрахунковий центр (РЦ) формально виступає як юридична особа. Це вимагає від банку формування обов'язкових резервів за наслідками залучення коштів через таку операцію. Зазначене знижує інтерес банків до укладання таких угод і стримує розвиток ринку репо в Україні. З огляду на це Національному банку було внесено пропозицію розглянути можливість звільнення від обов'язкового резервування коштів, що залучаються банками на умовах репо від інших банків за угодами, що укладаються через центрального контрагента.

Представник Національного банку зазначив, що Національний банк також виступає за розвиток ринку репо в Україні. Порушене питання буде додатково вивчено, зокрема в частині можливості здійснювати контроль за формуванням банками обов'язкових резервів за такими операціями.

Питання 2. Періодичний огляд індикаторів валютного ринку.

[Спікер: Ірина Жак, в.о. начальника управління оперативного регулювання грошово-кредитного ринку Департаменту відкритих ринків Національного банку України].

Було презентовано результати періодичних оглядів індикаторів валютного ринку (офіційного курсу гривні до іноземних валют, облікової ціни банківських металів та довідкового значення курсу гривні до долара США) за результатами їх розгляду на засіданнях Ради оверсайту індикаторів грошового та валютного ринків у 2025 році.

Під час доповіді зазначено, що обсяг торгів на валютному ринку України залишається цілком достатнім для розрахунку надійних індикаторів за курсом гривні до долара США (довідкового та офіційного курсів) за чинною методологією їх визначення як середньозваженого значення. Водночас ліквідність міжбанківського сегмента валютного ринку України досі є недостатньою для того, щоб в осяжній перспективі розглядати питання можливого переходу розрахунку індикаторів валютного ринку за методологією фіксингу.

У сегменті гривня/євро на міжбанківському валютному ринку обсяг торгів збільшився, проте він залишається незначним. Міжбанківська торгівля іншими валютами практично відсутня. Натомість частка операцій з євро на інших сегментах валютного ринку демонструвала тенденцію до зростання (у т.ч. через укріплення євро на світових ринках), що поступово формує потенціал для можливої зміни валюти прив'язки з долара на євро в майбутньому.

Надані під час презентації розрахунки та статистичні дані підтверджують актуальність критеріїв відбору угод до первинної вибірки, закладених у чинну методологію розрахунку офіційного та довідкового курсів гривні до долара США.

Також було представлено дослідження окремих нових аспектів функціонування валютного ринку, необхідних для наближення індикатора до повного виконання принципів IOSCO, а саме:

запроваджено оцінку концентрації валютного ринку за індексом Герфіндаля-Гіршмана (HHI) та індексом Concentration Ratio (CRn);

представлено порівняння обсягів угод між банками на валютному ринку за даними торговельно-інформаційних систем (далі – TIC) та статистичної звітності банків для оцінки релевантності джерел даних, що беруться до розрахунку індикаторів валютного ринку за курсом гривня/долар США;

висвітлено аналіз впливу угод між банками однієї банківської групи на розрахунок індикаторів валютного ринку.

За результатами презентації зроблено висновки, що офіційний/довідковий курс гривні до долара США, а також методологія їх розрахунку наразі відповідають умовам та потребам ринку на поточному етапі його розвитку. Потреби у зміні методології чи інших аспектів розрахунку та оприлюднення індикаторів валютного ринку гривня/долар США немає.

Також зазначено, що триває процес імплементації раніше схвалених пропозицій стосовно запровадження розрахунку нового індикатора валютного ринку – довідкового значення курсу гривня/євро на 12 годину та зміни методології розрахунку офіційного курсу інших валют (відмінних від долара США).

Під час обговорення експерт Контактної групи грошового та валютного ринків порушив питання щодо можливості відображення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку статистичної інформації про операції з купівлі/продажу фізичними і юридичними особами банківських металів на валютному ринку України. Представники НБУ зазначили, що пропозиція підтримується і буде опрацьована.

Питання 3. Пропозиції нормативного закріплення окремих питань, пов'язаних із визначенням, розрахунком та оприлюдненням індикаторів грошового і валютного ринків.

*[Спікер: **Олександр Арсенюк**, директор Департаменту відкритих ринків Національного банку України].*

Презентовано пропозиції щодо нормативного врегулювання окремих питань, пов'язаних із визначенням, розрахунком та оприлюдненням індикаторів грошового і валютного ринків, з метою наближення індикаторів грошового і валютного ринків до принципів [IOSCO](#).

3.1. Нормативне закріплення визначення індикаторів валютного ринку

Під час доповіді було зазначено, що Національний банк досягнув значного прогресу у питанні наближення індикаторів грошового та валютного ринків до принципів IOSCO. Водночас для повної відповідності всім критеріям цих принципів та найкращим практикам щодо фінансових бенчмарків є потреба здійснити ще низку важливих кроків.

Зокрема, принципи IOSCO вимагають від адміністратора чіткого визначення індикатора. Таке визначення вже є в документі, що регулює розрахунок UONIA, але його немає в актах, що регулюють питання, пов'язані з індикаторами валютного ринку.

Учасникам засідання Контактної групи було представлено пропозиції щодо нормативного визначення індикаторів валютного ринку України, підготовлені з урахуванням міжнародного досвіду. Зокрема, йдеться про такі індикатори, як офіційний/довідковий курс гривні до долара США,

офіційний курс гривні до іноземних валют (крім долара США) та СПЗ, довідковий курс гривні до євро та облікова ціна банківських металів.

Додатково доповідач звернув увагу, що запропоновані визначення для офіційного курсу гривні до іноземних валют (крім долара США) та СПЗ, а також для облікової ціни банківських металів мають іншу природу, ніж визначення офіційного/довідкового курсу гривні до долара США. Зокрема, останні ґрунтуються на фактичних ринкових угодах, тоді як інші індикатори розраховують із використанням курсу гривні до долара США та котирувань BFIX за відповідними валютами.

У підсумку всі учасники Контактної групи підтримали запропоновані визначення індикаторів валютного ринку з метою їх подальшого нормативного закріплення.

3.2. Унормування процедур роботи з помилками в процесі розрахунку та оприлюднення індикаторів грошового і валютного ринків

Під час засідання було представлено пропозиції щодо запровадження процедур роботи з помилками, що можуть виникати під час розрахунку та/або оприлюднення індикаторів грошового та валютного ринків (у контексті приведення їх у відповідність до принципів IOSCO).

Учасникам Контактної групи було представлено міжнародний досвід реагування на помилки у фінансових бенчмарках та проаналізовано можливість його застосування в Україні. Запропонована політика виправлення помилок, що можуть виникати під час розрахунку або оприлюднення індикаторів грошового та валютного ринків, загалом відповідає міжнародним стандартам та принципам IOSCO.

У разі виявлення помилок під час розрахунку та/або оприлюднення індикаторів грошового ринку було запропоновано таке:

Щодо UONIA: здійснення повторного оприлюднення UONIA у разі виявлення помилки в опублікованому значенні індикатора, установлення порогового значення мінімальної помилки на рівні 10 б. п. та визначення граничного терміну повторного оприлюднення – до 12:00 поточного робочого дня, а також інформування про факт повторної публікації на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Щодо похідних показників UONIA: здійснення повторного оприлюднення похідних показників у разі повторного оприлюднення UONIA.

Щодо індикаторів валютного ринку було зазначено, що адміністратори таких індикаторів у світі зазвичай не розкривають публічних політик

перепублікації, включно з пороговими значеннями помилок, після яких слідує перепублікація індикатора. Це пов'язано зі специфікою валютного ринку та значними фінансовими наслідками для учасників ринку в разі його перепублікації.

Отже, у разі виявлення помилки під час розрахунку та/або оприлюднення індикаторів валютного ринку України було запропоновано, що:

Національний банк має право повторно встановити/розрахувати індикатор валютного ринку, якщо розраховане значення індикатора, що було оприлюднено, виявилось помилковим;

у разі повторного розрахунку індикатора – розміщує його нове значення не пізніше 16.30 у день його розрахунку, а також інформаційне повідомлення про цей факт на сторінці офіційного Інтернет-представництва.

У підсумку всі учасники засідання Контактної групи підтримали запропоновані пропозиції щодо процедур роботи з помилками в процесі розрахунку та/або оприлюднення індикаторів грошового і валютного ринків.

3.3. Запровадження публікації описової інформації (у т. ч. статистичної) стосовно індикаторів грошового та валютного ринків

Під час розгляду цього питання було представлено пропозиції щодо запровадження, разом із оприлюдненням значень індикаторів грошового та валютного ринків, також публікації описової інформації щодо угод, що враховуються під час розрахунку індикаторів грошового та валютного ринку (у контексті приведення їх у відповідність до принципів IOSCO).

Було презентовано міжнародний досвід представлення описової інформації, що використовується для розрахунку індикаторів, а також напрацьовано пропозиції щодо впровадження аналогічної практики стосовно індикаторів грошового та валютного ринку України.

За результатами обговорення цього питання на засіданні Контактної групи було запропоновано 2 варіанти наповнення описової частини для публікації, а саме:

Варіант 1: публікація обсягу та кількості угод *первісної* вибірки (у т. ч. без Національного банку – це тільки для UONIA), мінімальної та максимальної ставки/курсу угод *первісної* вибірки, типу розрахунку

(стандартний/за особливих умов), типу публікації (звичайний/републікація).

Варіант 2: публікація обсягу та кількості угод базової вибірки (у т. ч. без Національного банку – це тільки для UONIA), мінімальної та максимальної ставки/курсу угод базової вибірки, типу розрахунку (стандартний/за особливих умов), типу публікації (звичайний/републікація).

У підсумку члени Контактної групи підтримали Варіант 2, що передбачає наповнення щоденної описової інформації даними щодо базової вибірки угод, які увійшли до розрахунку індикаторів.

Питання 4. Пропозиції до формування складу Ради оверсайту індикаторів грошового та валютного ринків.

*(спікер – **Олександр Арсенюк**, директор Департаменту відкритих ринків Національного банку України)*

Спікером було окреслено підсумки роботи Ради оверсайту. Відзначено, що за період роботи Ради оверсайту (2024–2025 роки) було проведено 7 засідань, під час яких було здійснено 4 періодичних огляди індикаторів грошового та валютного ринків (перший у лютому 2024 року), розглянуто питання щодо:

- підходів щодо запровадження довідкового значення курсу гривні до євро;

- зміни методики розрахунку офіційного курсу гривні та принципів формування переліків валют для розрахунку офіційного курсу;

- доцільності запровадження на грошовому ринку України інституту первинних дилерів для підтримання певної ліквідності на ринку і створення бази для розрахунку UONIA;

- процедурних заходів, пов'язаних з приведенням індикаторів грошового та валютного ринків у відповідність до принципів IOSCO.

Також Контактною групою було визначено кандидатури, рекомендовані Національному банку для включення до складу Ради оверсайту. Ними стали:

- Антон Коваленко** (директор Департаменту ринків капіталу АТ КБ «ПРИВАТБАНК»);

- Андрій Потапов** (член Правління з фінансових ринків та казначейства АТ «ІНГ Банк Україна»);

- Антон Стадник** (директор Департаменту інвестиційного бізнесу АТ «ПУМБ»).

Перелік учасників засідання

Заступник голови Контактної групи –

Олександр Арсенюк – Національний банк України;

члени Контактної групи:

Алла Бровкова	– АТ “ОЩАДБАНК”;
Юрій Гриненко	– АТ “БАНК КРЕДИТ ДНІПРО”;
Ігор Дашковський	– ПАТ “БАНК ВОСТОК”;
Олексій Дмитрієв	– АТ “УНІВЕРСАЛ БАНК”;
Олександр Дуда	– АТ “УКРСИББАНК”;
Анна Золотько	– АТ “ЮНЕКС БАНК”;
Олег Кириченко	– АБ “УКРГАЗБАНК”;
Олег Клімас	– АТ “РАЙФФАЙЗЕН БАНК”;
Антон Коваленко	– АТ КБ “ПРИВАТБАНК”;
Олександр Куцовський	– АТ “СЕНС БАНК”;
Сергій Кучерявий	– АТ КБ “КРЕДОБАНК”;
Тарас Лесовий	– АТ “КБ “ГЛОБУС”;
Станіслав Лисянський	– АТ “БАНК АЛЬЯНС”;
В’ячеслав Озеров	– АТ “КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК”;
Людмила Пилипів	– АТ “ПРОКРЕДИТ БАНК”;
Андрій Шпилевський	– АТ “ОТП БАНК”;

секретар Контактної групи –

Ірина Жак – Національний банк України;

запрошені учасники:

Олег Сердюк	– АТ “УКРЕКСІМБАНК”;
Андрій Кириленко	– Національний банк України;
Юрій Половнєв	– Національний банк України;
Максим Дробязгін	– Національний банк України;

Андрій Патенко	– Національний банк України;
Тетяна Єрліна	– Національний банк України;
Андрій Козловець	– Національний банк України;
Тетяна Нурмухаметова	– Національний банк України;
Микола Селехман	– Національний банк України;
Вікторія Костюк	– Національний банк України.